

## **ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ:**

Όλα τα παιδιά χρειάζονται ένα δομημένο περιβάλλον προκειμένου να ανταποκριθούν θετικά. Ιδιαίτερος όμως τα παιδιά με δυσκολίες στη συγκέντρωση/οργάνωση ωφελούνται τα μάλα από ένα εξαιρετικά δομημένο περιβάλλον στο σχολείο και το σπίτι. Υπό συνθήκες συνθήκες η εγκεφαλική εκπαίδευση σταματά όταν «αποφασίσουμε» ότι γνωρίζουμε πλέον τα πάντα κι αυτό ήταν όλο. Από εξαναγκασμένο προγραμματισμό σε πρώτο στάδιο και από προσωπική αδιαφορία στη συνέχεια, σταματάμε να εξελίσσουμε την αντίληψη μας και τα όρια μας παύουν να διευρύνονται και καλουπώνονται στον συγκεκριμένο για τον καθένα μας, κόσμο. Όμως αυτό δεν σημαίνει πως ο Κόσμος σταματά εκεί όπου φαίνεται ή νομίζουμε ότι σταματά ο ορίζοντας του καθενός από εμάς.

**Γι' αυτό οι προσπάθειες, τόσο των γονιών όσο και των εκπαιδευτικών, θα πρέπει να έχουν ως γνώμονα και τελικό στόχο:**

Τη διαμόρφωση στο σπίτι και στο σχολείο ενός περιβάλλοντος που συντελεί όχι μόνο στο να πετύχει το παιδί, αλλά και να βιώσει αυτή του την επιτυχία ως αποτέλεσμα κυρίως των δικών του προσπαθειών και ικανοτήτων. Για να συμβεί αυτό πρέπει να ενδυναμώσουμε το παιδί και να ενισχύσουμε την αίσθηση ότι έχει το ίδιο προσωπικά τον έλεγχο και την ευθύνη για τη ζωή του. Τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ενισχύει την πεποίθηση στο παιδί ότι **τα λάθη και οι αποτυχίες δεν είναι μόνο αποδεκτά, αλλά είναι αναμενόμενα, και πρέπει να τα βλέπουμε σαν ευκαιρίες για μάθηση**. Με άλλα λόγια, να επιδιώκουμε το δύσκολο πράγματι καθήκον, να πείσουμε τα παιδιά που είναι ευάλωτα σε αποτυχίες -πολλά εκ των οποίων νιώθουν ηττημένα και κουρασμένα μετά από χρόνια απογοητεύσεων και αποτυχιών- ότι οι αποτυχίες τους μπορεί να τα οδηγήσουν στην επιτυχία.

- Καθιερώστε μια **καθημερινή ρουτίνα** στην τάξη/στο σπίτι. Τα παιδιά χρειάζονται την ασφάλεια ενός σταθερού και οργανωμένου περιβάλλοντος, εξωτερικά, που θα τα βοηθήσει να αναπτύξουν και εσωτερικά την τάξη που χρειάζονται για να λειτουργήσουν επιτυχημένα.
- Γράψτε καθημερινά **το πρόγραμμα** (σχολικό/δραστηριοτήτων/ευθυνών του) στον πίνακα ή σε ένα άλλο εμφανές σημείο του σπιτιού. Συζητήστε μαζί του τις ενδεχόμενες αλλαγές και δώστε του οδηγίες καλύτερης προσαρμογής σε αυτές.
- Δείξτε στα παιδιά πόσο σημαντική θεωρείτε την οργάνωση, δίνοντας τους πέντε λεπτά την ημέρα, προκειμένου να οργανώσουν το θρανίο/γραφείο και τα βιβλία τους. **Ενισχύστε την οργάνωση** επιβραβεύοντας λ.χ. *καθημερινά την πιο οργανωμένη σειρά μαθητών στο σχολείο*. Διδάξτε στα παιδιά/μαθητές σας με ποιους τρόπους θα το επιτύχουν (με λιγότερο κόπο και χρόνο).
- **Μη φοβάστε να βάλετε όρια, πρόγραμμα αλλά και υποχρεώσεις** στο παιδί που πρέπει να αντιληφθεί ότι με τη συμπεριφορά του καθορίζει το μέλλον του & επηρεάζει τόσο την οικογενειακή ισορροπία όσο & την πρόοδο της τάξης του σε όλους τους τομείς.

Κάντε το να μάθει να αναλαμβάνει τις ευθύνες του ως μέλος της κοινωνίας & να επιδιώκει την αυτοβελτίωση & τη συνεργασία.

- **Να είστε σταθεροί στις απόψεις σας** ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση στο παιδί/μαθητή σας.
- **Έχετε δικαίωμα να κάνετε λάθος αλλά και υποχρέωση να ζητήσετε συγγνώμη.** Το να είμαστε ανθρώπινοι βοηθά στο να εγκαθιδρύεται μεγαλύτερη εμπιστοσύνη ανάμεσα σε σας και το παιδί/μαθητή σας.
- Ως γονείς **δεν πρέπει να κάνετε «επ' ουδενί τρόπο» τη δουλειά του παιδιού**, αλλά να το βοηθήσετε να οργανώσει τις προσπάθειες και τις δυνάμεις του με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτύχει το ίδιο, το επιθυμητό ή παραπλήσιο αποτέλεσμα. Με αυτόν τον τρόπο επικοινωνείτε στο παιδί την αποδοχή και την εκτίμησή σας, ενισχύετε την αυτοπεποίθησή του, βοηθάτε στην εσωτερική του ηρεμία, το κινητοποιείτε να πετύχει περισσότερα, ενώ ενθαρρύνετε την αυτονομία του.
- Αντί να πείτε ως γονείς ή ως εκπαιδευτικοί στο παιδί: «εάν προσπαθούσες περισσότερο θα τα πήγαινες καλύτερα ...», ή «εάν έδειχνες πιο συχνά την απαραίτητη προσοχή και δεν τεμπέλιαζες, θα είχες καλύτερες επιδόσεις στο σχολείο», θα ήταν μάλλον πιο αποτελεσματικό να του πείτε: «**Νομίζω ότι προσπαθείς, πιστεύω όμως ότι το πρόβλημα μπορεί να οφείλεται στο ότι οι τρόποι/ τεχνικές που χρησιμοποιείς για να μάθεις**, ή οι τεχνικές που εφαρμόζονται ακόμη στα σχολεία δεν είναι οι καλύτερες δυνατές ...». Τέτοιου είδους σχόλια από τη μια δεν ωθούν το παιδί σε αμυντικότητα κι από την άλλη μπορεί να το κάνουν να αναρωτηθεί τι σημαίνει «τεχνική» μάθησης, και να αποτελέσουν έτσι αφετηρία ενός δημιουργικού διαλόγου με το παιδί, που θα ενισχύσει το κριτικό του πνεύμα και την πληροφόρησή του σχετικά με τη χρήση αποτελεσματικών τεχνικών μάθησης κι επικοινωνίας.
- **Επιβραβεύστε άμεσα** τη σύμφωνη με τους κανόνες συμπεριφορά.
- **Υιοθετήστε ένα σύστημα ανταμοιβής** για την ολοκλήρωση των εργασιών. Τόσο οι κοινωνικοί ενισχυτές (επιδοκίμασία), όσο και οι υλικές αμοιβές (παιχνίδια, ιδιαίτερη μεταχείριση και προνόμια) είναι καλό να προσφέρονται σε μεγαλύτερο βαθμό κάθε φορά που το παιδί συνεργάζεται ή έχει κάποια επιτυχία. Στην πραγματικότητα, τα παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες δέχονται συνήθως λιγότερες θετικές ενισχύσεις από ότι τα αδέρφια τους. Πρέπει, λοιπόν, οι γονείς να προσπαθούν να κρατήσουν κάποια ισορροπία. Μην «χαρίζεστε» ή «κάνετε εκπτώσεις» στους προσυμφωνημένους όρους της συμφωνίας

σας σχετικά με τις ανταμοιβές γιατί τότε όλο το πρόγραμμα χάνει την αξία του.

- **«Τάμινγκ»:** Οι συνέπειες -τόσο οι αμοιβές, όσο και οι τιμωρίες- που τα παιδιά αποκομίζουν από τη συμπεριφορά τους πρέπει να μην απέχουν χρονικά από την συμπεριφορά και να ακολουθούν τη συμπεριφορά κάθε φορά που το παιδί ενεργεί με αυτόν τον τρόπο (ταχύτητα & συνέπεια).
- **Πρόγραμμα παροχής-αφαίρεσης αμοιβών:** Σύμφωνα με αυτό, παρέχετε από την αρχή της ημέρας όλους τους θετικούς ενισχυτές (αμοιβές) στο παιδί σας και το παιδί θα πρέπει επιδεικνύοντας την επιθυμητή συμπεριφορά να τους διατηρήσει, σε αντίθετη περίπτωση αφαιρούνται. Ή μπορεί το παιδί να ξεκινήσει από το μηδέν, δίνοντάς του όμως την ευκαιρία να κερδίσει κατά τη διάρκεια της ημέρας 3 ή και 5 φορές περισσότερους ενισχυτές ως αντάλλαγμα για τη θετική του συμπεριφορά, σε σχέση με αυτές τις αμοιβές που θα χάσει εάν συμπεριφερθεί αρνητικά. (π.χ. μια μαθήτρια θα πάρει 3 λαστιχάκια για τα μαλλιά της εάν κάνει κάτι σωστά, ενώ θα χάσει μόνο 1 εάν κάνει κάτι λάθος). **Επίσης, οι πιο συχνές (καθημερινές) ευκαιρίες για επιβράβευση βοηθούν περισσότερο από τις αμοιβές που δίνονται για την επιτυχία μακροπρόθεσμων στόχων.**
- Με το να λέτε στα παιδιά τι να κάνουν, παρά τι να μην κάνουν τους δίνετε έναυσμα και κίνητρα για δράση, χωρίς να τα αποτρέπετε. Ο στόχος σας που είναι να χτίσετε τις δυνάμεις του παιδιού, κι όχι να μεγαθύνετε τις αδυναμίες του, επιτυγχάνεται πολύ καλύτερα με τέτοιου είδους προτροπές
- Οι κανόνες συμπεριφοράς στην τάξη/σπίτι πρέπει να είναι **σαφείς και απλοί**. Παραμείνετε ήρεμοι, επαναλάβετε τον κανόνα/συμφωνία όποτε χρειάζεται αποφεύγοντας να έρθετε σε αντιπαράθεση με το παιδί/μαθητή.
- Αν είναι εφικτό, μπορείτε να κάνετε μια συμφωνία σε ατομική βάση με τη μορφή «**συμβολαίου**»\*.
- Μπορείτε να θέσετε εβδομαδιαίους ή μηνιαίους **στόχους** ανάλογα με τις ανάγκες του συγκεκριμένου μαθητή.
- **Επαινέστε συγκεκριμένες συμπεριφορές**, λ.χ. πείτε «συγχαρητήρια, έγραψες σωστά όλη την άσκηση», «μπράβο, είμαι πολύ ικανοποιημένος/η με τον τρόπο που τακτοποίησες το γραφείο σου» παρά να πείτε ένα σκέτο «μπράβο».

- Να είστε σε **επιφυλακή** για την κίνηση που μπορεί να χρειάζεται το παιδί σας ή οι μαθητές σας, λ.χ. μπορείτε να τον/την στέλνετε στο γραφείο να φέρει ορισμένο υλικό για το μάθημα, κιμωλίες ή να τον/την εμπλέκετε ως βοηθό σας στην προετοιμασία του μαθήματος μέσα ή έξω από την τάξη κ.ά..
- **Η επιβράβευση πρέπει να είναι συχνότερη από την τιμωρία ή την επίπληξη.**  
Ίσως χρειαστεί να «κατασκευάσετε» κάποιες αφορμές επιβράβευσης στην αρχή για να το ενθαρρύνετε να προσπαθήσει και να πιστέψει στον εαυτό του.
- Τα παιδιά **απογοητεύονται** συχνά. Πιο εύκολα εκείνα που δυσλειτουργούν σε κάποιους τομείς εξαιτίας εγγενών διαφορών ή εξωτερικών παραγόντων που το επηρεάζουν. Το άγχος, η πίεση κι η κούραση μπορεί να αναστείλουν τον αυτοέλεγχο τους και να οδηγήσουν σε δυσλειτουργικές συμπεριφορές.
- Ως γονείς πρέπει να θυμάστε πως η σχέση σας με το παιδί μπορεί να περάσει δοκιμασίες. **Είναι πολύ σημαντικό να ξοδεύετε αρκετό χρόνο** με το παιδί για να διατηρήσετε τη σχέση σας ζωντανή και λειτουργική. Καλό θα ήταν **να βρείτε** -μέσα από τη συζήτησή σας με το παιδί- **μια ευχάριστη δραστηριότητα και να αλληλεπιδράτε έτσι, τουλάχιστον μερικές φορές την εβδομάδα.**
- Ως γονείς πρέπει να ενημερώνεστε για όλα τα ζητήματα που σχετίζονται και οριοθετούν τις δυσκολίες του παιδιού σας: αναπτυξιακά, μαθησιακά, συμπεριφορικά και συναισθηματικά. Η γνώση & η κατανόησή τους θα σας βοηθήσει να αποβάλετε το δικό σας άγχος & να μην του το μεταδίδετε ανεπεξέργαστο είτε λεκτικά είτε με άλλους τρόπους. Το παιδί σας μπορεί να έχει μαθησιακές δυσκολίες... αλλά βεβαίως δεν είναι «κουτό» & το εισπράττει όλο δικό του!
- Πρέπει επίσης **να παρατηρείτε το παιδί σε όλες της εκδηλώσεις της ζωής του**, ώστε να έχετε μία όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τις ικανότητες και τις αδυναμίες του, γνωστικές ή κοινωνικοσυναισθηματικές έτσι ώστε να μπορείτε να το βοηθήσετε να τις αναπτύξει ή να τις αποδεχθεί αντίστοιχα.

**Στέλλα Πολίτου**  
**Δασκάλα ειδικής αγωγής**